

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 08-508 21 083**Till**
Älvsjö stadsdelsnämnd
27 mars 2014

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019

Remiss från kommunstyrelsen (dnr 001952/2013)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lars Arvidsson
StadsdelsdirektörMargareta Hamrén
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stads kemikalieplan formulerar en vision för stadens kemikaliearbete: *Giftfritt Stockholm 2030 – kemikaliearbete i världsklass*. Planen innehåller totalt 43 åtgärder för att leda arbetet mot att nå visionen om en giftfri stad. Barns och ungdomars livsmiljöer är ett prioriterat område. För att hjälpa stadens verksamheter i arbetet med kemikalier föreslås att ett Kemikaliecentrum inrättas på miljöförvaltningen.

Förvaltningen anser att kemikalieplanen är väl genomarbetad med många konkreta och bra åtgärder. Det föreslagna Kemikaliecentret kan förhoppningsvis erbjuda det stöd förvaltningen har saknat och förvaltningen medverkar gärna i det planerade projektet om kemikalier i förskolan. Förvaltningen betonar avslutningsvis att ett databaserat rapporteringssystem för kemikalier måste bli användarvänligt för att inte motverka sitt syfte.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och serviceavdelningen i samarbete med verksamhetsområde barn, ungdom och vuxna. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 27 mars 2014. Remisstiden sträcker sig till den 25 april 2014.

Remissen i sammanfattning

Kemikalieplanen utgår från stadens övergripande vision *Ett Stockholm i världsklass* och från det nationella miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Planen formulerar en vision för stadens kemikaliearbete: *Giftfritt Stockholm 2030 – kemikaliearbete i världsklass*.

Kemikalieplanen syftar till att förtydliga målområdet *Giftfria varor och byggnader* som finns i Miljöprogram för Stockholm 2012-2015. I kemikalieplanen förs totalt 43 åtgärder fram för att leda arbetet mot att nå visionen om en giftfri stad. Målgruppen för kemikalieplanen är verksamheter inom stadens förvaltningar och bolag.

Kemikalieplanen listar prioriterade kemikalier i två grupper:

- Utfasningsämnen. De har så allvarliga egenskaper att de bör fasas ut och inte alls användas, t.ex. tungmetaller och cancerogena eller hormonstörande ämnen.
- Riskminskningsämnen. De bör ges särskild uppmärksamhet och bedömas i den aktuella användningen, t.ex. allergiframkallande ämnen som nickel, parfymer, konserveringsämnen.

Den grundläggande principen ska vara att utfasningsämnen ska fasas ut ur produkter som används i staden och att riskminskningsämnen bara får användas om man kan visa att användningen är säker.

Planen pekar ut ett prioriterat område att arbeta med: barns och ungdomars livsmiljöer. Det beror på att barn och unga är mer känsliga än vuxna för exponering för kemikalier. Flera av åtgärderna i planen inriktar sig speciellt på barns miljöer. Planen innehåller även ett förslag om att staden bör genomföra ett flerårigt projekt med inriktning på kemikalier i förskolan, där ansvariga för de aktuella åtgärderna samarbetar.

För att hjälpa stadens verksamheter i arbetet med kemikalier föreslås att ett Kemikaliecentrum inrättas på miljöförvaltningen. Dess uppdrag ska framför allt vara att stödja och följa upp kemikaliearbetet i förvaltningar och bolag.

Upphandling av varor och tjänster har en viktig roll i kemikaliearbetet. Flera åtgärder handlar om detta, där Kemikaliecentrum kan erbjuda stöd till upphandlare i form av utbildning, kravspecifikationer och uppföljning.

Inom miljöförvaltningens etablerade tillsynsområden finns även kemikalietillsyn. Planen lyfter därutöver upp nya områden där tillsynen behöver utvecklas, till exempel kontroll av hälsofarliga ämnen i barnmat, kontroll av kosmetiska produkter och kemikalietillsyn hos förskolor och skolor.

För stadens kemikaliehantering finns behov av att få en samlad kunskap om vilka kemikalier som används och i vilka mängder. Tillståndspliktiga verksamheter, såsom badanläggningar (klor) och skolor (kemiundervisning) har redan sådana kemikalieförteckningar.

I kemikalieplanen föreslås att alla verksamheter årligen ska dokumentera och inventera sin användning av märkningspliktiga kemiska produkter, samt ta fram planer för hur de kan fasas ut. Detta gäller både förvaltningars egna verksamheter och verksamhetsentreprenader. För att systematisera arbetet föreslås att ett gemensamt databaserat kemikalieregister upphandlas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att kemikalieplanen är väl genomarbetad med många konkreta och bra åtgärder. Kemikalieanvändningen i samhället ökar och blir mer diffus och svår att överblicka. Möjligheten för de flesta medarbetare i staden att sätta sig in i frågan är mycket begränsad eftersom den kräver specialistkunskaper. Därför anser förvaltningen att förslaget om att inrätta ett Kemikaliecentrum hos miljöförvaltningen är utmärkt. Det är den typen av stöd som hittills har saknats, för att verksamheterna ska kunna arbeta med minskad kemikalieanvändning.

Planens fokus på barn och ungas miljöer är enligt förvaltningen helt rätt prioritering. Stadsdelsförvaltningen medverkar gärna i projektet om kemikalier i förskolan som Kemikaliecentrum föreslås samordna. Detta är en fråga som intresserar och engagerar föräldrar. Samtidigt är det viktigt att resultaten och föreslagna åtgärder kommuniceras på ett sådant sätt att onödiga oro inte uppstår. Det är också viktigt att redan inför inventeringen klargöra hur nödvändiga åtgärder ska finansieras.

Upphandlingar är ett viktigt verktyg för att minska kemikalieanvändningen. Det stöd som det blivande Kemikaliecentrum kommer att erbjuda har stor betydelse för att stadens kravspecifikationer inom detta specialistområde blir relevanta och uppföljningsbara. De upphandlingar som förvaltningen genomför och där kemikalier kan ingå är till exempel upphandling av städtjänster, hantverkstjänster och parkskötselentreprenad.

Upphandlingar av varor genomförs sällan av förvaltningen, utan utgörs av centralupphandlade ramavtal. Här anger planen att det ska finnas ett system för att hjälpa verksamheterna att i ett upphandlat sortiment se vilka varor som är att föredra ur ett kemikalieperspektiv. Det kan vara en bra hjälp med en sådan märkning, men förvaltningen menar att det även är viktigt att verksamheterna kan känna sig trygga med att det i stadens upphandlade sortiment inte finns varor som innehåller farliga kemikalier.

I planen föreslås serviceförvaltningen med stöd av kemikaliecentrum upphandla ett för staden gemensamt databaserat kemikalieregister. Förvaltningen anser att det vid en sådan upphandling är mycket viktigt att de som förväntas rapportera i systemet ska finnas med i en referensgrupp. Ska ett sådant system fungera på en stadsdelsförvaltning måste det vara mycket användarvänligt och anpassat till verksamheten. Många rapporteringssystem inom andra områden uppfyller tyvärr inte de kraven och innebär att resurser läggs på administration istället för åtgärder.

Bilagor

Remiss från kommunstyrelsen.

Förslag till Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019.